

Opstandige kinderen oudertraining

Doel.

Het oudertrainingsprogramma Opstandige kinderen wil ouders competentere maken in het omgaan met kinderen met ernstige gedragsproblemen, waaronder ADHD en de oppositioneel-opstandige gedragsstoornis. Het uiteindelijke doel is het verbeteren van de gehoorzaamheid van het kind bij het opvolgen van opdrachten, aanwijzingen en regels van ouders.

Doelgroep

Opstandige kinderen oudertraining richt zich op de ouders van kinderen met opstandig gedrag in de leeftijd van 2 tot 12 jaar.

Contra-indicaties

In de documentatie worden contra-indicaties niet expliciet vermeld.

Aanpak

In negen bijeenkomsten van 2 à 2,5 uur leren de ouders hoe zij effectief met het gedrag van hun kind kunnen omgaan. Het programma kan zowel individueel als in groepsverband aangeboden worden. Elke bijeenkomst heeft een thema dat centraal staat. De thema's zijn:

1. Waardoor ontstaan gedragsproblemen?
2. Geven van aandacht.
3. Bevorderen van gewenst gedrag.
4. Het fiches- of puntensysteem.
5. Strafmaatregelen: boetes en apart zetten.
6. Omgaan met probleemgedrag buitenshuis.
7. Omgaan met probleemgedrag binnen de schoolsituatie.
8. Omgaan met toekomstige problemen.
9. Vervolgbijsluiting (herhaling van de training, evaluatie en eventueel bespreken van een mogelijk vervolgtraject).

Elke bijeenkomst van de training begint met een bespreking van het huiswerk en andere gebeurtenissen waar het gezin over wil vertellen. Vervolgens introduceert de therapeut nieuwe begrippen en methoden. Eventueel geeft de therapeut uitleg over of een demonstratie van nieuwe methoden. In de individuele training volgt dan een oefening van de nieuwe methode voor ouder en kind in de speelkamer. In de groepsbijeenkomst oefenen de ouders met behulp van rollenspelen. Ouders leren naar hun eigen gedrag en dat van hun kind te kijken met behulp van het situatie-gedrag-gevolg schema. Aan het eind van elke bijeenkomst geeft de therapeut het huiswerk op. De therapeut stimuleert de ouders door hen te prijzen, aan te moedigen en positieve feedback te geven voor het deelnemen aan de besprekingen, het opvolgen van instructies, het maken van het huiswerk en de algemene medewerking aan het trainingsprogramma.

Het oudertrainingsprogramma kenmerkt zich door een gedragstherapeutische aanpak. Naast het oefenen van gedrag leren ouders de situatie, het gedrag van hun kind en de manier waarop zij zelf reageren te observeren. Daarnaast besteedt het programma uitgebreid aandacht aan hoe ouders het gewenste gedrag van hun kind kunnen belonen en het ongewenste gedrag bestraffen.

Werkzame factoren

Het oudertrainingsprogramma Opstandige kinderen kent volgende werkzame bestanddelen:

- een gedragsmatige aanpak;

- geprotocolleerde en gestructureerde aanpak;
- training van de ouders gericht op het doorbreken van het negatieve interactiepatroon tussen ouder en kind.

Effectiviteit

Uit Nederlands onderzoek met een experimentele (multimodale therapie) en een controle groep (alleen medicatie) bleek dat medicatie een grote invloed had op het verbeteren van aan ADHD gerelateerde symptomen bij het kind (Van der Oord, Prins, Oosterlaan & Emmelkamp, 2007). Er is geen bewijs gevonden voor de toegevoegde waarde van multimodale therapie. Deze multimodale therapie bestond uit medicatie voor het kind, gedragstherapie voor zowel de ouders als het kind en gedragstraining voor de leerkracht van het kind. Over de effectiviteit van de oudertraining Opstandige kinderen afzonderlijk is op basis van dit onderzoek geen uitspraak te doen.

Uit internationaal onderzoek blijkt dat oudertraining effect heeft op het verminderen van ADHD symptomen, op de gehoorzaamheid van het kind en de interactiestijl van het kind (Anastopoulos, Shelton, DuPaul, & Guevremont, 1993; Barkeley et al., 2000)

Opstandige kinderen oudertraining is erkend door de Nederlandse Erkeningscommissies Interventies en kreeg als oordeel 'Theoretisch goed onderbouwd'

Meer informatie

Het oudertrainingsprogramma Opstandige kinderen is vertaald en bewerkt vanuit het Amerikaans. Het oorspronkelijke programma is ontwikkeld door Barkley (1997) en heet 'Defiant children: a clinician's manual for assessment and parent training'.

De interventie Opstandige kinderen beschikt over een handleiding (Barkley, 1997). Daarin is beschreven wat de doelen van de bijeenkomst zijn, wat het programma is, welk materiaal de therapeut nodig heeft en wat het huiswerk voor de ouders is. Aan de ouders wordt per bijeenkomst een handleiding uitgereikt met een beschrijving van alle toe te passen vaardigheden en (huiswerk) opdrachten.

Een uitgebreide beschrijving van deze interventie (Bartelink, 2008), waarop de informatie uit deze fiche gebaseerd is, is te vinden in de databank effectieve jeugdinterventies van het Nederlands Jeugdinstituut: www.jeugdinterventies.nl

Referenties

- Anastopoulos, A.D., Shelton, T.L., DuPaul, G.J. & Guevremont, D.C. (1993). Parent training for attention deficit hyperactivity disorder: its impact on parent functioning. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 21, 581-596.
- Barkley, R.A. (1997). *Defiant children: a clinician's manual for assessment and parent training*. New York: The Guilford Press.
- Barkley, R.A. (1997). *Opstandige kinderen: een compleet oudertrainingsprogramma*. Lisse: Swets & Zeitlinger (vertaald door E. ten Brink)
- Barkley, R.A., Shelton, T.L., Crosswait, C., Moorehouse, M., Fletcher, K., Barrett, S., Jenkins, L. & Metevia, L. (2000). Multi-method psycho-educational intervention for preschool children with disruptive behavior: preliminary results at post-treatment. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 41, 319-332.
- Bartelink (2008). *Databank effectieve jeugdinterventies: beschrijving 'Opstandige kinderen: een compleet oudertrainingsprogramma'*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut. Gedownload op 11-4-2012 van www.nji.nl